

In gesprek over biodiversiteit met Mariëlle Keijzer

De afgelopen jaren werden in Flevoland en daarbuiten veel initiatieven ontplooit die bijdragen aan de biodiversiteit op het platteland. Hoe ziet dat er in de praktijk, op het platteland, uit? En wat leveren die initiatieven, vaak gestimuleerd door de overheid, de boer én de burger onderaan de streep op? We interviewden Mariëlle Keijzer, akkerbouwer en inspiratieboer, over haar visie hierop.

Mariëlle's grootouders maakten onderdeel uit van de tweede lichter boeren die naar de polder kwamen. In 1996 nam haar vader het bedrijf over en verhuisde hij met zijn gezin

naar de Meerkoetenweg in Lelystad. Daar nam Mariëlle in 2019 het akkerbouwbedrijf, met een combinatie van gangbare en biologische teelt, van haar vader over.

WAT IS EEN...?

Akkerrand: De rand van een akker, die normaal gesproken direct begrensd wordt door sloten, wegen of afrasteringen.

Bloemenblok: Een bloemenblok zit boordevol voedsel, zoals insecten en zaden voor vogels. Het biedt een veilige broedplek en dekking tegen roofdieren. Mariëlle liet zich hiervoor inspireren door het PARTRIDGE project van Landschapsbeheer Zeeland.

Braak/braakliggende landbouwgrond: Grond dat (tijdelijk) niet bezaaid, bepoot of beplant wordt met gewassen voor oogst.

Eco-strook: Een strook tussen akker en waar dieren kunnen oversteken.

Keverbank: Een opgeploegde strook land van 50-70 cm hoog, ingezaaid met speciaal keverbankmengsel. Doordat de grond hiervan iets hoger ligt, warmt deze al vroeg in het jaar op. Het resultaat is dat kevers en andere insecten daardoor eerder uit de grond komen en vroege vogels, muisen en andere dieren deze kunnen opeten.

Sleepslang: ‘Sleepslangen’ is een wijze van bemesten via een sleepslangstelsel. Het mesttransport vindt plaats via een slang die achter de bemester wordt meegesleept.

Strokenteelt: Op smalle stroken grond, worden verschillende gewassen naast elkaar geteeld. Per strook van bijvoorbeeld 3 meter, 6 meter of 9 meter wordt 1 gewas geteeld, zodat er onderlinge gunstige effecten van gewassen ontstaan. Denk aan minder gewasziekten.

Mariëlle, laten we even bij het begin beginnen. Je groeide op de boerderij op. Wilde je zelf ook altijd al boer worden?

“Het boerenleven heb ik altijd mooi gevonden. Het zit in je of niet. Ik heb na de middelbare school dan ook de landbouwschool gedaan, maar wilde in eerste instantie toch iets anders doen. Zo heb ik eerst jarenlang op kantoor gewerkt. Toen mijn kinderen wat ouder waren, voelde het als een goed moment om samen met mijn vader een maatschap te starten en van daaruit op te gaan schalen. In 2019 heb ik het bedrijf volledig overgenomen.”

Jullie pachten samen inmiddels een groot stuk land dat jullie ingericht hebben met het oog op biodiversiteit. Hoe is dat tot stand gekomen?

“Mijn vader pachtte al jaren een stuk grond van ongeveer veertien hectare van Flevoland: twee van de in totaal vijf blokken grond die beschikbaar waren. Toen de aandacht voor biodiversiteit groeide, besloten we de ideeën die we al langer voor deze grond zagen, in gang te zetten. We pachtten een derde blok land en richtten deze vervolgens in met brede stukken strokenteelt. We maakten over de gehele lengte van het perceel een keverbank met daarnaast drie meter braak. Een aantal stroken zaaiden we in met een bloemblokmengsel, van sommige maakten we een zomer-tortelvoedselveld. Langs de randen zaaiden we de randen in, net als op het stuk wat we gangbaar telen, vol bloemen en kruiden. Vervolgens gingen we boven en onder de grond meten of deze zaken de biodiversiteit inderdaad ten goede kwamen. De hoeveelheid en diversiteit van de insecten nam enorm toe, met als gevolg dat er ook weer meer vogels aangetrokken werden. Kortom: het werkte!”

“Omdat de resultaten zo goed waren, breidden we het jaar daarop alweer uit met nog een blok grond en het jaar erop nog één. Inmiddels beheren we alle blokken: naast het land voor gangbare teelt betekent dat, dat we over zevenendertig hectare biologisch beschikken, waarvan bijna tien hectare ecologisch ingericht is.”

Wat was jullie drijfveer?

“Mijn vader en ik zijn hier echt mee begonnen omdat het ons mooi en interessant leek. Puur intrinsieke motivatie dus. We wilden het gewoon proberen. Er kwamen geen subsidies of andere bijdragen aan te pas. Later in het proces heeft de provincie wel een bijdrage geleverd voor de aanleg en het onderhoud van de ecologisch aangelegde stroken.”

Over uitproberen gesproken: kun je iets vertellen over de inspiratieboerderijen en jouw rol als inspiratieboer?

“Zeker! Vanuit het initiatief Groeikracht Cosun zijn in Nederland inspiratieboerderijen aangewezen waar boeren actief nieuwe dingen proberen: van het anders inrichten van grond tot het experimenteren met nieuwe technieken en het zaaien van nieuwe rassen gewassen. Behalve die van mij hier in Lelystad zijn er ook inspiratieboerderijen in Dinteloord en Volkel.”

“Als inspiratieboer leid ik bezoekers, zoals andere boeren, afnemers, afgevaardigden uit de politiek en geïnteresseerde burgers, rond over mijn boerderij. Wat ik belangrijk vind, is om ze het eerlijke verhaal te vertellen. Dus niet alleen wat we allemaal al doen en wat goed gaat, maar ook tegen welke uitdagingen we aanlopen en welke dingen (nog) niet mogelijk zijn.”

Wat levert dat de inspiratieboeren en de bezoekers op?

“Ik denk in eerste instantie meer begrip voor wat boeren doen. Zo snappen burgers vaak niet waarom wij ‘gif’, zoals zij dat noemen, over onze gewassen spuiten. Tijdens een bezoek laat ik zien waarom, waarmee en onder welke omstandigheden ik dat doe. Dat ik op de boerderij met middelen werk die velen zelf thuis in het keukenkastje hebben staan. Ik leid bezoekers rond over de wasplaats die we in 2022 aangelegd hebben en waar ik mijn veldspuit op een veilige manier kan vullen en schoonmaken. De reststoffen komen op de wasplaats in een gesloten systeem terecht en kunnen zo niet afspoelen richting het oppervlaktewater. Want hoewel we als boer ontzettend ons best doen om zo voorzichtig en schoon mogelijk te werken, er bestaat altijd de kans dat er iets morst en in de bodem terechtkomt. Door dit te laten zien, vergroot ik niet alleen de kennis en het wederzijds begrip, maar maak ik ook een statement: we moeten als samenleving met zijn allen bijdragen aan duurzaamheid. Dat betekent óók als burger alert zijn op wat je allemaal door het riool spoelt en zo in de grond terecht laat komen.”

“Daarnaast vind ik het belangrijk dat onze afnemers en de politiek met eigen ogen zien welke stappen wij als sector nemen op het gebied van duurzaamheid. Dat ze met de voeten in de klei ervaren hoe boeren te werk gaan en daardoor beter begrijpen waarom zaken die op papier veelbelovend lijken, in de praktijk minder goed of helemaal niet werken.”

Een aantal stroken zaaiden we in met een bloemblokmengsel

“Verder zijn de inspiratieboerderijen natuurlijk bedoeld om te inspireren: om andere boeren een spiegel voor te houden en ze te laten nadenken over of een andere manier van boeren ook bij hun past. Over welke aanpassingen haalbaar zijn binnen de eigen bedrijfsvoering en welke niet. Kortom: het zijn altijd vruchtbare bezoeken. De bezoekers zijn altijd ontzettend enthousiast en ik vind het zelf ook erg leuk om aan mee te werken.”

Als ik jou zo beluister, is mensen meenemen in het verhaal dus vooral belangrijk?

“Absoluut! Echt open het gesprek aangaan, daar draait het uiteindelijk om. Ik vind dat wij als boeren te weinig uitlegen waarom we de dingen doen zoals we ze doen. Daarin wil ik juist de verbindende factor zijn, in plaats van tegen dingen aan te schoppen. Heel eerlijk: van veel initiatieven die eerst nog optioneel zijn, hebben we gezien dat ze op termijn alsnog verplicht worden. Met mijn hakken in het zand kom ik niet zo ver, dus ik ben liever één van de voorlopers om dingen te proberen.”

Is biologisch boeren voor iedereen haalbaar?

“Nee, met z’n allen helemaal biologisch boeren is denk ik niet haalbaar. Daarbij ben ik ervan overtuigd dat elke boer moet doen waar die goed in is en waar die energie uithaalt: of dat nou gangbaar of biologisch telen is.”

“In mijn optiek is bio ook niet per definitie beter. Het biologische land bewerken we enorm veel met machines om maar onkruidvrij te kunnen blijven. Dat betekent vaker de kans om nestjes omver te rijden, een grotere Co2-uitstoot van de machines en verdichting van de bodem. Ook in slechte weersomstandigheden ben je genoodzaakt om het onkruid onder controle te houden. De manier waarop wij hier bio boeren is trouwens niet representatief voor de rest van het gebied, hoor. Wij zitten hier tegen een natuurgebied aan en hebben te maken met een grote onkruiddruk. We mogen geen sleepslangen en geen kunstmest gebruiken, wat het heel uitdagend maakt. Daarom telen wij hier relatief extensief.”

En als het gaat om het doorvoeren van maatregelen om de biodiversiteit te vergroten? Zou dat een speerpunt van elke boer moeten zijn?

“Ook maatregelen om de biodiversiteit te vergroten, brengen de nodige nadelen met zich mee. Neem een bloemblok: als je die langs de randen niet doorlopend kort houdt, staat die binnen een jaar tijd twee meter diep in je gewassen.”

“De akkerranden naast mijn bieten zorgen voor ontzettend veel onkruid, waardoor ik de grond vaker moet bewerken en regelmatig moet spuiten zodat het niet mijn hele perceel overwoekerd. Het is erg arbeidsintensief en je moet continu opletten, want anders gaat het ten koste van je oogst. Je kunt je afvragen of dat voor de boer én milieu onder aan de streep dan de duurzamere manier van boeren is. We moeten dan ook kritisch zijn met zijn allen, vind ik. Het moet ten slotte ook allemaal bekostigd worden en de boer moet er wel van kunnen leven.”

Tot slot: je bent behalve druk op het land ook actief binnen Groeikracht Cosun en Boer & Natuur Flevoland. Wat hoop je daarmee te bereiken?

“Doordat de boeren zo druk zijn met hun eigen bedrijf en gezinnen, is het moeilijk om gelijkgestemden te vinden die zich op grotere schaal willen inzetten voor onze gezamenlijke belangen. Maar dat is wel nodig.”

“Onze sector krijgt met steeds meer regelgeving en administratieve rompslomp te maken. Als we niet oppassen, komt daar steeds meer bij zonder dat we weten of het ook daadwerkelijk bijdraagt aan duurzame, toekomstbestendige landbouw en veeteelt. Zo lijkt na biodiversiteit nu ‘regeneratief’ het toverwoord te zijn waar we mee aan de slag moeten. Ik hoop de vrijheid te behouden in hoe we de opgelegde doelstellingen gaan bereiken. Door ons te verenigen, op een constructieve manier in gesprek te blijven én te laten zien hoe we werken.”

“Laten we wel wezen: je hoeft een boer niet te vertellen dat hij goed voor de grond moet zorgen en hoe hij dat moet doen. Het is onze voedingsbodem, daar zijn we zuinig op.”

WIST JE DAT...?

...de Provincie Flevoland in 2023 en 2024 gelden beschikbaar heeft gesteld voor het vergroten van de biodiversiteit in het buitengebied van Lelystad? De Lelystadse Boer is samen met Landschapsbeheer Flevoland aan de slag gegaan binnen dit project Vergroenen Boerenerven.

Landschapsbeheer Flevoland bood de boeren advies op maat en was er een financiële tegemoetkoming beschikbaar voor de aanschaf van plantgoed en/of faunamateriaal. Hiermee zijn in totaal meer dan 44 erven voorzien van fruitbomen, windsingels, bijenhôtels, nestkasten en zelfs een ooievaarspaal en een vleermuishotel. Allemaal mooie initiatieven die bijdragen aan een biodivers(er) buitengebied!

“Je hoeft een boer niet te vertellen dat hij goed voor de grond moet zorgen en hoe hij dat moet doen.”